

PERIÓDICH VERMELL

∴ SALUT PÚBLICA ∴ INTERESSOS POPULARS ∴ ARTS Y LLETRAS ∴

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ : Ronda de la Universitat, 96. BARCELONA

ADVERTENCIA

Habenthi alguns de nostres suscrip-tors qu' están bastant atrassats en las sevas respectivas suscripciones, adver-tim que per tot lo present mes de Juny se servescan posarse al corrent, puig de lo contrari ns veuriam obligats á suprimirlos l'envio de LA TRAMONTANA.

Las personas que están en descubert de mes de dos trimestres, los hi agrahiriam que enviessin just lo saldo fins al últim del actual mes de Juny.

L' ADMINISTRACIÓ.

IV

LO PROCÉS DEL PAPT

(Continuació)

Tots aquestos crims indignaren fins al capdemunt á tota la gent honrada, y un moviment va produhirse en Italia que també va tenir sa resonancia en Fransa. Lo dia 2 de Maig de 1850, Manuel Arago pujava á la tribuna y pronunciaava aquest eloqüent discurs contra el papat:

«Sabéu be, senyors, lo que está passant á Roma en lo moment que us estich parlant? ¿Sabéu be quins actes son protegits á Roma per las bayonetes francesas? ¿Sabéu be que 'l poble de Roma ja fins troba á faltar los temps de Gregori XVI? Sí, lo terror, no temo pas dirho, lo terror regna á Roma. Los odiosos tribunals de la Sacra Consulta, del Vicariat y del Sant Ofici son mes terribles que may. Las formas mes elementals, las garantías mes sagradas de la justicia criminal may se habian vist tan poch respectadas. Y si de aixó ne voleu una proba evident, vaig á dárvosla al instant: lo tribunal de la Sacra Consulta, que funciona cada dia, pronuncia las sentencias mes graves; condemna á deu, vint, trenta anys de presiri á

homes, á noys, culpables.... ¿de qué? de haber enllumenat sas finestras ab fochs de bengala tricolors! Devant de aquest tribunal, en temps de Gregori XVI, de funesta memoria, encara quedava al acusat uua petita garantia. Entre una llista de atocats escullits pe 'ls mateixos jutjes, l' acusat tenia 'l dret d' elegir un defensor. Donchs bé, fa poch, Antonelli ha retirat aquest dret als patriotas romans; de manera que ara se 'ls condemna sens haber sigut escoltats, sens haber pogut destruir un testimoni qualsevol, sens haber sigut defensats per un home de sa elecció.»

«Aquesta es la historia, senyors, de lo que 's fa á Roma.

«La Fransa, deya acabant son discurs M. Arago, ha vist impassible com se desterrava successivament á dotze mil ciutadans de Roma. Tots los republicans son perseguits! Donchs bé, probéu de treure nostras tropas de allí, y veuréu lo temps que durará lo govern del Papa!»

A tot aixó, Mr. Brenier, ministre d' Estat, no va poguer respondre mes que 'l següent:

«Los tribunals de que s' ha parlat, funcionan tan regularment com las circunstancias ho permeten.»

Lo ministre d' Estat olvidava que, nou mesos avans, Bonaparte mateix habia escrit á Edgar Ney: «Dihéu de part meva al general Rostolan que no permeti que á la sombra de la bandera tricolor se porti á terme encara algun acte dels que poden desnaturalisar lo carácter de nostra intervenció.»

Contra aquestos tan pacífichs republicans de Roma que, proclamant la seva llibertat, habian votat cinquanta mil franchs pe 'l papa, y que portats per la seva generositat no habian volgut tocar los papers de la Inquisició y que habian posat los papers de Pio IX baix los sellos de la Fransa, contra aquestos republicans tan dignes, tan nobles, tan bondadosos, tan magnánims, lo Sant Pare Mastai y sos cardenals usavan las mes sangrentas represalias.

A Roma, en tots los Estats de la Iglesia, qualsevol que imprimia, publicava ó venia un llibre, un folletó ó un periódich que se ocupés de política ó de filosofia, era condemnat á mort. Era portat á presiri tota persona á la qual la

policia trobava un sol exemplar de un periódich prohibit. També era condemnat á presiri, no ja aquell que propagava ó tenia algun periódich republicá, sino fins als qui sabian que tenint coneixement de la possessió de un de aquestos periódichs per altres personas, no las denunciavan desseguida á la policia del papa.

Y aquest repugnant sistema ha durat moltissims anys. Veus aquí textualment, senyors, lo decret donat pe 'l mariscal Radetzki, sobres aquesta materia, en 1851, es á dir, dos anys després de la entrada de nostras tropas, en plena ocupació francesa, en los moments en que 's podia pensar ja que 'l pais, abandonat á la calma, podia gosar algo del modo de viure necessari á tot poble civilisat:

Verona, 2 febrer 1851.

«Veyent que no 's deixan de circular per las poblacions escrits incendiariis y revolucionariis (es á dir, periódichs republicans) dech, en conseqüencia, declarar:

1.º Que mon decret del 10 de Mars de 1849 está encara en vigor, per lo qual incorra en la PENA DE MORT per judici sumari, qualsevol que 's trobi convicte de la difusió ó comunicació de aquestos escrits;

2.º Crech útil decidir que á qualsevol que se li trobi un sol de dits escrits revolucionariis, sigan de la naturalesa que sigan, que no l' hagi enviat immediatament á la mes prop autoritat indicant al mateix temps sa procedencia, encara qu' ell no sia convicte de haberlo propagat, per la sola possessió de tal escrit ó per no haber denunciat als possehedors de semblants escrits que conegan, será castigat d' avuy en avant, segons las circunstancias atenuants ó agravants que concurrin en lo fet, de un á cinch anys de traballs forsats.

»MARISCAL RADETZKI.»

Lo católich Radetzki era aquell atrós militar que habia dit: «Trenta horas de carniceria per tenir trenta anys de repós!» Quan va firmar son decret de Verona, obrava de connivencia ab Pio IX: aixó avuy ja ha passat á l' historia, com á dato irrecusable.

En 1859, los furors sanguinaris del papa no

habian sigut encara apagats. Voléu que 'us indiquém per alt per alt la matansa de Perusa? Y dich *per alt per alt*, perque 'ns reservém, pe'l dia en que entrarem á profundisar lo procés, presentar sobre aquest episodi testimonis detallats.

Veus' aquí ara un rápit apuntament, tret de la obra *Pio IX últim papa*, qual exactitut en sas narracions no ha sigut may rebatuda:

«Lo 14 de Juny de 1859, lo legat del papa, ab sas tropas, abandoná Perusa devant de una imponent manifestació popular feta als crits de ¡Viva Italia! Una Junta provisional fou constituída; ni una sola violència va produhirse, ni una gota de sanch ne fou derramada. Tot passava en mitj de la mes universal alegría dels habitants, que habian realisat tal cambi; pero ¡ay! quants desastres debian aviat caure sobre aquella desgraciada ciutat!

«Lo nou poder se habia apenas instalat quan se sapigué que un exércit de mercenaris pontificials marxava sobre Perusa. Devant de aquesta fatal noticia, los ciutadans corren á las armas, organisant la defensa; pero, á pesar de sa bravura y de son coratje, los defensors de Perusa, la major part sens armas, no pogueren resistir llarch temps á un exércit superior, provehit de artillería, ben municionat, y al qual se habia promés lo saqueig de la ciutat; los defensors de Perusa sucumbiren després de haber realisat prodigis d' heroisme. La soldadesca desenfrenada que manava lo ferotje coronel Schmidt, feu sa entrada en la ciutat, y l' assassinat, lo pillatge, la violació y la destrucció que seguian sempre á las salvatjes hordas del Sant Pare, varen comensar.

«Lo secretari comunal Porta, que se habia avansat de parlamentari, portador de una bandera blanca, pera reclamar que 's respectés la vida y 's garantís la propietat als ciutadans, fou una de las primeras víctimas de aquells bárbaros: dos tiros de fusell pegats á tocaroba acabaren ab sa vida; no contents encara aquells malvats, se cebaren en son cadavre, entretenintse punxantlo ab numerosos bayonetassos fins á deixarho horrorosament mutilat: després lo despullaren de totas sas vestiduras, y l' deixaren per molts dias abandonat en mitj dels camps.

«Tots aquells, fins los mateixos ferits, que queyan en las mans de aquells facinerosos, eran cruelment assassinats, donas, criaturas, vells, joves, ningú s' escapava á la set de sanch de aquells tigres; enfonzavan las portas de las casas, degollavan sós habitants, y després de haber violat las donas, robavan tot lo de valor, y destruhian ó tiravan al foch tot lo que no podian emportarsen. L' hospital, las iglesias, res va escapar-se á la pilleria dels soldats católics, apostólics y romans.

«Alló fou durant molts dias una continuada y espantosa carniceria. En una sola casa, la casa Temperini, foren assassinadas tres donas y un vell, y robats dos mil escuts y totas las joyas de la familia. Storti fou despullat de sos vestits, y ell y sos fills foren atravesats per una espasa; no mes se salvá la seva dona, pero del modo que pot suposar lo lector: pitjor que morint. Una vella anomenada Tieri fou morta junt ab una criatura que portava als brassos. Una jove mare, tenint sa filla al pit, fou violada primer y degollada luego, y no contents encara aquells ferotjes soldats, assedegats de vici y de luxuria, arrancaren dels brassos de la mare la petita criatura y la tiraren viva al riu Tiber.

«Los soldats feyan foch sobre tothom, sobre 'ls ferits y sobre 'ls mateixos que 'ls portavan anant ab la bandera negra de las ambulancias. Los *reverents germans* de Monte-Zaccolanti se divertian tirant sobre 'ls desgraciats que intentavan salvarse..... Mes de cent personas foren assassinadas, entre las quals hi habia al menos de quinze á vint donas y vuyt ó deu criaturas, la meytat del sexe femení; tots aquestos infortunats no habian pres cap part en la defensa de la ciutat, puig nosaltres no parlém póch ni molt de tots aquells que foren morts combatent.

«Quan la matansa fou acabada, lo venerable jefe de la cristiandat, molt lluny de desaprobare semblants atrocitats, donava las gracias als butxins y feya insertar en son diari oficial de Roma que: «Lo Sant Pare, pera demostrar sa *molt gran satisfacció* al coronel Schmidt, comandant de la expedició, se ha dignat ascendirlo al grau de general de brigada, y ha ordenat que 's fassin los elogis que 's mereixia de la tropa que habia pres part en aquesta acció y que tant se habia distingit.»

(Seguirá)

(De *La République Anti-clerical*.)

LA OMNIPOTENCIA DE DEU

Qui es Deu: *Es un sér parisim,
Es un sér qu' esta en tot lloch;
Y per dirho en un sol mot,
Es immens y perfectissim:
Pot ferho y desferho tot.*

Aixís ho diu la doctrina
Que, com ja saben, no ment.
Vuy parlarvos formaiment,
Lo qu' es jo á la tal rutina
No puch darhi assentiment.

Perqué, sent alló vritat,
Succeheixen tots los dias,
Nous robos y porquerias,
Desgracias y assassinats,
Incendis y ximpleries:

Per quin motiu, si te manya
Per ferho y desferho tot,
No clava algun mastagot
A n' aquest govern d' Espanya
Que 'ns tracta com un ninot?

Y quins motius ó rahons
Sent alló cert, pot tenir
Que 'n Camacho fés venir
A imposar contribucions
Al poble, per té 'l morir:

No veus, Deu, que no son certs
De aquest nome 'ls fins ni 'ls plans:
No veus Deu, que 'l catalans,
Perdem industria y comers,
Perdem lo pa de las mans:

Sent cert, qu' es per tot arreu,
Lo que 'm fa queda parat,
També té qu' esta al Senat.
Y donchs perqué ha permés Deu,
Que 's aprobés lo *Tractat*?

Perqué vol, que 'l catalá,
Ab aquest trat de comers,
Pari tots lo seus tallers,
Y tingan de ana á capta
Tal vegada 'l jornalers:

Perqué, tampoch ha sortit
Nostre bisbe be en sa empresa,
Sent aixís, que ab gran prestesa
Aná á suplicá á Madrid,
Causant no poca sorpresa:

Ni sos Ministres valgueren
Pera impedir tal qüestió!!!
Donchs, ¿no proba ben cla aixó
Que 'l mal qu' á Madrid nos téren,
Va ser fet ab sa intenció:

Ja sé lo que 'm podeu dir:
*Es un castich lo que passa,
De lo bó y sant ne fem gnassa,
Y may anem á sentir
Lo sermó, ni poch ni massa.*

Com s' entent:—Contestaré
Ab la doctrina fundat,—
Si no fém gayre bondat,
¿Qui 'n té la culpa, qui, he:
No es ell, *limitat*?

Perqué no 'ns fa sé tots bons
Y no 'ns dona bons governs
En lloch de dantsels dolents,
Y fé, com fá, que 'ls min' ons
Emplehin tan mal lo temps:

Si ell es lo nostre pare,
Y nosaltres sos fills sóm;
Perqué no 'ns fa teni 'l nóim
De justos y bons, *per ara*,
Y despres, al cel tothom:

Perqué vol, qu' aquesta terra
Sigui plena de venjansa,
De odi y de desconfiansa
De miseria, pesta y guerra,
Sens cap mica d' esperansa:

No sab ja tothom de sobras,
Que feu l' home ab un moment:
Y sent ell omnipotent,
Si fossin malas sas obras
No es vritat que no 's compren:

A tenir jo aquest poder
¿Cuantas de cosas faria!
Me sembla, trastornaria
La terra y lo cel entér,
Y tot ho encertaria.

Los versos que hi acabat
Y los qu' encar tinch de fé,
Me sortirian tant bé,
Que 'l lector, tot admirat
Diria: «¿Quin talent té!»

Escombraria la terra
De miserias tan corcada,
Y faria una bogada
De peste, quintas y guerra,
No mes que ab una fufada.

Ab un' altre, deixaria
L' Espanya tan satisfeta,
Que de 'ls héroes que l' han feta
Tan pobre, no 'n quedaria
Ni rastre, perqué fos neta.

Molt llargas foren las llistas
D' aquets héroes, pero basta,
Que os digue que hi ha 'n Sagasta
Ab tots los llibre-cambistas,
Y tots los d' aqueixa casta.
En Castelar, també hi es,
Per lo mal que s' ha portat
En aquest dichós *Tractat*
Puig, aixó de no dir rés,
No pinta prou, la vritat.
Un cop tr:ta aquesta gent,
L' Espanya 's reposaria,
Fora tot pau y alegría,
Y sens cap entorpiment,
La ciencia progressaria

Velshi aquí que ab dos bufadas,
Tenim lo pais content.
Jo 'ls juro sens mirament,
Que per mi serán donadas,
Si may soch *Omnipotent*.

JOANET BRUT

Lo diumenje passat varen reunir-se una cinquantena d' amichs á casa en Martin, restaurant de la Rambla, al objecte de obsequiar al seyor Vallés y Ribot, per lo be que s' ha portat en la Assamblea federal.

Dinaren ab fraternal expansió y després hi hagué los brindis consegüents que may poden faltar en aquestas ocasions.

Fins aquí la cosa no te res de particular; pero escoltin que ara ve 'l bó.

Sembla que al dueny de la fonda no va passarli per la barretina, com no li habia passat may, anar á dir al seyor governador de la provincia qui debia dinar y tal volta brindar á casa seva aquell dia, y 'l seyor Moreu Sanchez, governador de Barcelona, als dos dias va enviarli un paperet en forma de inglés ab cara de 175 pessetas de penitencia, ó sia, parlant clar y catalá, una multa de 35 naps.

Lo seyor governador cita un article de la llei que no te cap mena d' aplicació, segons alguns lletrats, al cas de que 's tracta, y adorna 'l document ab faltas d' ortografia, dihent per exemple *tubo* en lloch de *tuvo*, de lo qual resulta, deixan apart la qüestió legal, que, segons la última edició de la gramática de l' Academia Espanyola, el seyor governador ha comés un *barbarismo*.

* * *

Avuy publiquem la lámina promesa á nostres lectors representant los torments citats devant del Tribunal de Montpellier que 's donavan baix lo regnat de Pio IX en la fortalesa de Pagliano als sospitosos de lliberalisme.

Alguna inscripció que tal volta trobin á faltar nostres lectors nos ha slgut borrada en la Governació al passar la lámina per la censura.

* * *

A Madrid han agafat un lladre.

Aixó no es gens estrany, diran vostés. ¡Tants se n' hi poden agafar!

Donchs be, á n' aquest lladre varen trovarli á la butxaca una credencial de agent de *seguritat pública*.

¿Tampoch ho troban estrany?

—¿Quina llástima... que aquestas credencials vagin á parar, bonas ó falsas, á tals individuos.

En bonas mans queda allavors la *seguritat pública*.

* * *

Una gran manifestació acaba de tenir lloch á Roma en honor de Garibaldi, demanant que 's dipositin sos restos en aquella capital.

Molt nos plau que 'l poble sápigá honrar á homes com Garibaldi, pero en aquesta ocasió per excés de zel cau en una de las preocupacions rutinarias de nostres temps, á despit de la voluntat del ilustre finat.

Garibaldi disposá en son testament que 's cremés lo seu cos, rendint tribut á la ciencia que aconsella tal mida per útil é higiénica als que restan. Donchs ara 'ns surten que tot Italia vol que 's conservin los restos mortals de aquell héroe, impedit aixís coronar la obra de despreocupament que tant va enaltirlo en vida.

¡Ditxosas preocupacions y quan costan de arrancar!

* * *

El representant de l'Assemblea Nacional...
El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

El diputat que va a Sevilla...
L'Assemblea per la major part...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

En les llistes de subscripció...
El carlísta bisbe de Osona...

EPIGRAMAS

No hi ha mes, passen Mag...
Si ha d'estar de bojar...
No podré pas, docto Andreu...

GEROGLIFICH
D. I.
dissapte entre
S
sof
TITI
TIBURON

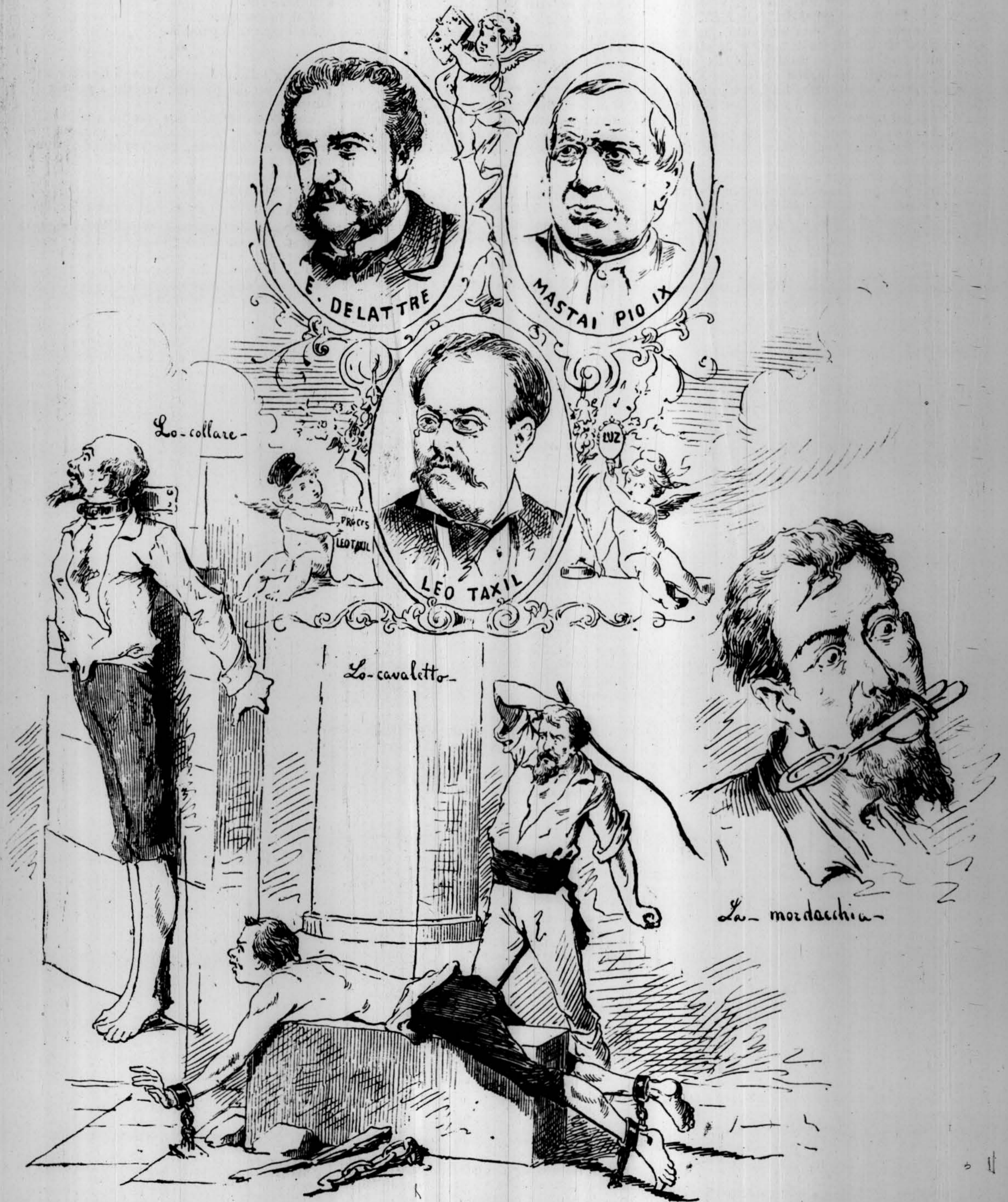
SOLUCIONS

À LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT
XARADAS: 1.ª A-pe-les. 2.ª Set-ze

CORRESPONDENCIA

Plagas de Barcelona. Es un rich defectuós...
Llenobrac y C. La poesia no es de la indole del periódic...
Llauradó y Granell. L'epigrama no es epigrama...

LA TRAMONTANA

(Végis LA TRAMONTANA, núm. 51)

Retratos del processat Leo Taxil, del atvocat defensor E. Delatre y del Papa-rey Pio IX, objecte del procés de Montpeller, ab motiu de la publicació de la obra *Los Amors secrets de Pio IX*